

ПРОФСОЮЗТАР ААН ДОЙДУТААБЫ КОНГРЕСТАРА ТҮМҮНТЭННЭ

ВАРНА. (СССР). Манна Профсоюзтар аан дойдутаабы VIII конгрестара түмүктэнчэ. Конгресс үлэтигэр 93 государство рабочай мылаабын 280 мөлүүнүн үлэһиттэри сирайдээн көрдөрөр представительлэрэ кыттыны ыллылар. Кинилэр үлэһиттэр бырааптарын уонна интериэстэрин иһин, империализмы утары, эйэ, демократия итиннэ социальнай сайдыы иһин холбоһон өксүһүү тирээн турар проблемаларын дүүллэстилэр.

Империализмы утары өксүһүү фронтугар аан дойду пролетариата иккэ түмсүүлээгин чабылхай көстүүтүнэн конгресс «Хайысханы ыйар докумуону», «Билигин сүһүөх нэмэ профсоюзтар бырааптарын уонна капиталистическай дейдулар үлэһиттэрин социальнай-экономическай модьуйууларын хартиятын», «Бүтүн аан дойду үлэһиттэригэр уонна профсоюзтарыгар Ыгырыныны», «Эйэни таптыыр күүстэр Бүтүн аан дойдутаабы конгрестарын кыттылаахтарыгар Ыгырыныны», онтон да атын докумуоннары биир санаанан ылыммыта буолла.

Конгресс ПАДФ Генеральнай Советын талла. Генеральнай Совет ити кэнниттэн буолбут сессията ПАДФ бюротун сака састаабын быыбардаата. ПАДФ председателинэн З. ПАСТОРИНО (Уругвай) талылынна. Советскай профсоюзтарын ПАДФ бюротун чилиэтинэн ПСБКС председателэ А. Н. ШЕЛЕПИН быыбарданна. ПАДФ Генеральнай секретарынан П. ЖАНСУС талылынна.

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһун!

САНА ОЛОХ

Хаһыат

1931 сыл алтынны
15 күнүттэн тахсар

СССР ЧУРАПЧЫГААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҢИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 128 (4395) 1973 сыл. Алтынны 23 күнэ ЧЭППИЭР Сыаната 2 харчы

Промышленность уонна тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ! Колхозтар уонна совхозтар материальной-технической базаларын бөбүргөтүң! Тыа хаһаайыстыбатын производствотын электричестволааһын, кэлимник механизациялааһын уонна химиялааһын, сир мелiorациялааһын тэтимнэрин түргэтэтиң!

(Улуу Октябрьскай социалистическай революция 56 сыла туолуутугар ССКП КК Ыгырыларыттан)

ОКТЯБРЬ ИННИНЭЭБИ ҮЛЭ ВАХТАТЫГАР

ЧУРАПЧЫ • АММА • АЛЕКСЕЕВСКАЯ

Куоталаһыбын бэрэбиэркэлиһип

Үс маллы оройуоннар үлэһиттэрин социалистическай куоталаһымыларга бу дьыл үс кварталын түмүгүнэн сүөһү итинтэн сүрүн көрдөрүүлэригэр сыллаабы былааны толоруу хайдаһый?

ЫНАХ СҮӨҮҮ үөһэй ахсааныгар оройуоннар үйүүн былааннарын аһардылар. Онуох 112,4 бырыһыан толорон билигин ордук үчүгэй көрдөрүүлэнибит. Бу иһигэр ынахха былааны Амма 103, Алексеевская 100,4 бырыһыанга тиэрдилэр, оттон билигин былааммытын 1 бырыһыанна кыйбатыбыт.

СЫЛГЫҢА былааны экиэ бары аһардыбыт. Манна 124,7 бырыһыан толорон Алексеевская бастыт түмүктөннүлэр. Биз ахсааныгар соруудабы аммалар толорботулар.

Ааспыт сыл туһааннаах кэминиздэр ынах сүөһү туһата суох өлүүтэ билиэхэ 295, Алексеевскаяга 48 тобонан аччатылыһа, оттон Аммага 222 тобонан быһыл албах өлбө. Сыл саваланыларга Аммага 846, Чурапчыга 627, Алексеевскаяга 213 сүөһү туһата суох эчирээтэ.

ЭТИ ОҔОРУУ былаана Алексеевскаяга 63, Аммага 59, билиэхэ 53,9 бырыһыан толорулуна.

ҮҮТ ВАЛОВОЙ МАНЫН сорууда Алексеевскаяга 9,6, билиэхэ 0,8 бырыһыанна аһа-

рылыһа, Аммага 96 бырыһыан толорулуна. Биһир фуражкай ынахтан Алексеевскаяга 1583 кг үүт манан былаан 94,9, билиэхэ 1311 кг манан, былаан 90,1, Аммага 1326 кг манан, былаан 85 бырыһыан толоруллара ситиһилиһэ.

Икки тыһымчалаах кибинни ааспыт ынахыкыттар ахсааннара быһыл оройуоннарга үйүүннөргөр өлбөтө. Төрүс ыһага хас биһирди ынахтарыттан бастыһаар Аммага республика чемпион ынахыкыта П. И. Яковлев 4048 уонна А. К. Данилева 2713, Чурапчыттан А. Т. Кузьмина 2808 уонна В. К. Гарабукина 2803, Алексеевскайтан В. К. Аргунова 2265 килограмм үүтү матылар.

Үүтү государство атымалаһын сыллаабы былаанын оройуоннар бары аһара толордулар. Онуоха Алексеевскаяга 30,5 бырыһыанна кууһаран ордук чорбойдулар. Эһи государство атымалаһыгар сорууда Алексеевскаяга 122, билиэхэ 116,5, оттон Аммага 65 бырыһыан толорулуна.

Түмүктэни өттөххэ, ити көрдөрүүлэргэ Алексеевскаяга кэминиздэрттэн билигин иккис пһэр курдуктук. Дьыл хаалбыт кэмингэр, кыстык устатыгар үлэни-хомуһу лаппа түспүрдүкхэ, куоталаһы көрүп өссө күүһүртүкхэ эрэ сатаһар балаһыанньалаахпыт.

Ааспыт сайын өлгөн үүт иһин куоталаһыны знамятын көтөхпүт. Хаһар — биһирдэтин (Эрилик Эристин аатынан көлхөз) коллектива биһирбит тыһым битэтик толорбута. Оһи «Юбилейнай» иччиг-комсомольскай ферматын малшыкыттар мөчиргөт ыйларгытар 1175-ти килограмм үүтү ынах ахсыттан ыһыттылар.

Ыһык фермаларыгар көһөн тахсаат да үүт ыамын наптаһаат түһүтү салгыт үлэһиттэрин бөрбүттэ. Комсомолец Анатолий Сергидеев эһи аһылыгы өһөрөр. Күһгэ биһирди ынахха 20-ли килограмм көһнөрбөтү ыһыттылар.

«ЮБИЛЕЙНАЙДАР» — КЫСТЫККА

1973—1974 сс. кыстыкка социалистическай куоталаһыга киирэн өбөһөтөлүстүк ыһыттылар, биһирди 2000-кылограмм 1375 килограмм үүтү ыһыттылар. Эһи кыстыкка ыһыттылар С. Саргыдаева, М. Осипова, И. Филиппова, А. Григорьева ити кэһгэ үүтү ыһыттылар 1200-1350 килограмм таһаардылар. Оттон старшайтара А. Т. Кузьмина кыстык устатын ыһах ахсыттан 2050-нуу килограмм үүтү ыһыттылар.

С. ПЕТРОВ.

СЫЛЛААБЫНЫ—ИККИ ЫЙ ИННИНЭ

Чурапчытаабы хозрасчетнай механизированнай учаастак пилетка үһүс, быһаарылылаах сылын ааспыт толус ыйыгар үрдөтүлүбүт өбөһөтөлүстүк билиһын тыһымча солкуобайдаах тутар-монтажтыр үлэни толоруохтаабын 579 тыһымча солкуобайдааһынан толордо. Эһи коллектив быйыл 647 тыһымча солкуобайдаах үлэни ыһыттылаах соруудабын икки ый иһинэ толорор кыахтаһа.

Үс квартал түмүгүнэн ааспыт сыл туһааннаах кэминиздэр 207 тыһымча солкуобайдаах тутар-монтажтыр үлэ ордук оһоһулуна, биһир үлэһит оһорон таһаарыһа 1770 солкуобайынан улаатта эбэтэр 8270 солкуобайга тиийдэ.

Былааннамыт объектарга барыларыгар үлэ ситиһилээхтик барар. Ол курдук, бу дьылга райсовет депутата Егор Никитич Лыткин салайар биһирдэдэ 12 квартиралаах оһорор дьэһи тутууну түөрт ыйынан урутаан үчүгэй сыананан туттаран турар. Соторутаабыта Чурапчы сельсоветын депутата Афа-

насий Михайлович Неустроен биһирдэдэ үчүгэй сыананан эһи 12 квартиралаах оһорор дьэһи туһаа кыллардэ. Бу дьыл үһүс сыл от ыйыгар туттарылылаахтаабыт. Ол болуотунуһулар Михаил Михайлович Смирников, Анатолий Гаврильевич Кузьмин, Николай Анатольевич Семенов, о.д.а. таһаарылылаах үлэһиттэни уруттаата.

Кэлэр эдизлэргэ болдоһун иннинэ народнай суут дьэһи туһаа киирэр. Манна комсомолец Сергей Монастырев биһирдэдэ бэдэрээтэһини сака ыһыматынан үлэһиттэ.

Билигин үлэ бара турар объектарынан партия райкомун административнай дьэһи, 8 квартиралаах оһорор дьэһи, гараж уонна котельнай (балар таһынан тутуллаллар), оройуоннаабы Культура дьэһи, 12 квартиралаах оһорор дьэһи, кварталнай котельнайдар буолаллар. Таас объектары икки биһирдэдэ тутарыттан биһирдэстэрэ—олохтоох үлэһиттэртэн. Улуу Октябрь бырааһынныгыт көрөс бу тутууларга үлэ ордук күүһүрөр.

С. ШАДРИН.

А М М А сылгыһытара

Ленин аатынан колхоз бу учаастагар 9 сылгыһыт 1300-тэн таһа сылгыны көрөллөр. Төрүөбү ыһыа, сылгыны тыһынаахтыт итингэ биһир чорбойор көрдөрүүнү Г. П. Собакин ситистэ. Кини 55 мулуну ыһа, барытын тыһынаахтыт иттэ.

Оттон В. К. Савени 51 мулуннаах. Ол таһа мулун деловой тахсыттын учаастак сылгыһыттарын орто көрдөрүүтүттэн 14 бырыһыанна үрдэттэ.

Бу күннэргэ сылгыһыттар ыһыгар үрдүттэн түсүт көрүстэ сылдьан үһүн күкүрүтэһэраллар. Көрөр-истэр «бай-барыны» кэрийэллэр.

ВИКИГИ КОРР.

ВОРОНЕЖ. Манна Европа үрдүнэн саамой улахан алюминий заводи тутуллар. Кини биһирдэһаахтыт кыахтаа—сылга 18 тыһ. тонна конструкциялар уонна 500 тыһ. квадратнай метр иһиһаа паһаа.

СНИМКА: (запасган уһа дьэһи): Япония специалистара К. Фудзисеи, М. Кубота уонна заводу монтажтыр үлэһиттэригэр В. А. Королевский, В. КОЖЕВНИКОВ фотота. ССТА фототрониката.

Партийнай докуменнары уларытым бойду үрдүккэ сүткэн эрө көтөҕүллүү быһытыгар-мйытыгар барар.

Снимокка: Алтайскай кыраайга ССКП Шипуновскайдаары райкомун бастакы секретара Социалистическай Улэ Геройа В. Т. Христенко коммунист В. Д. Савиновка саҥа образцутаах партийнай билэти туттарар. Бу чулуу камбайнер быһыл үрдүк көрдөрүүлэри ситистэ.

В. САДЧИКОВ фотота.
ССТА фототрониката.

ШЕФТЭНИНИ КҮҮҮҮРДЭЛЛЭР

Оройуоннаары олох-дьаһах комбинатын коллектива совхоз Болотногообу отделениетын шеф төһөр. Комбинат маһнайгы сүһүк партиянай төриятэтин уопсай мунһаһар коммунистар, общественнай сүөһү быйыһы кыстыһар үөскээбит ыраакаттары түөратыһы ССКП райкомун XII пленума түрүөрбүт соруктары олоххо киллэрин түһунан боппуруөһү дьүүлэһэн бараннар, шефтиэх отделениеларыһар көмөнү өтөрорго чөпчү былааны ыһыннылар:

— хыстык устата коллектив үзгиртэрин күүһүнөн отделение- ба тахсан 40 тонна абын аһылы- ты бөлөмнииргэ, 10 хорууданы онорсого:

— ыччаттар үлэниир фермаларыгар политическай-маассабай үлэни ыытарга. Икки ферма кыһыл муһнуктарыгар стандарттэри тэрийэргэ, бэснэдэллэри онорорго, гематическай биэчэри ыытарга:

—тыа сирий улаһыттары
олох-дьаһах эттүнэ хааччыларга
командирга.

Бытовиктар сотору 30-ча ки-
шинэн субуотунньук оҕоро тах-
сыахтара.

X X X

Тутуу участанынаары ман-
найгы сүбүөх партийнай тэрилте
аһарас уопсай мууннаарар обще-
ственный сүбүу кыстыгар шеф-

тээх хангаймыстыбада көмөнү өн-
гөрлөг — механизированной учас-
так коллектива 40 тонна, лесхоз
коллектива 20 тонна эбин ахи-
лыгы бөлөнөниргө сорукташи-
лар. Итнн тас өттүшөн лесхоз
коллектива шөфтөөх Балини
батынан колхоз Төлөй Диринги-
ээри биригөөдөтүгөр дулзаны
тигилнго көмөлөһөргө, өттөн
мөхүчөстөк салалтата Нама фер-
матын кытта шөфтөһиннн өн-
гөрлөгөр быһаарылыһна. Эбин
ахылыгы советуопкалааһынна
рабочайдар уонна сулууспалаах-
тар күүстөрүнөн маастабай су-
буотунуһуктар өнөрүлүүхтара.

Бу дышалары хайдах төрий-биттөригү туһунан ахсынныы ыта мэхүчүстөк начальнигы В. И. Дуранов уоһна лесхоз директора Н. И. Атласов информацияларын партийнай муньахха истэргө үтүрүтүһүтү.

Общественная служба кысты-
гар шөптөөх ханайкыстабалары-
гар көмөлөһөр туһунан бөһү-
руоһу дүүллөһөн баран, «Мех-
колхозстрой» учаастагын ком-
мунистара манньк соруктары бө-
лөһтөһүннэр:

— Зрилик Эрестини аатман
көлхозка гараһы ахсынны 15
күнүгәр дияри үләфә кил-сөрөгә;
— ырахан кыстыгы гуораа-
һынга пайда булар түбәлтәти-
гәр, транспортынан кеме онорөгә.

Тракторыңнан икен күн дуңға ас-
тарарга;

— хийтэй хөтөнгө биш БВ
оёогу түгээр бишрэг. Итгэл
тэгэ 100 метр трогу, эрэлхнэ
шланганы уйна ууну гачай-
дыр биш нэсөгу хэрчигчигар
булан бишрэг:

— коллектив ылыммыт бы-
лганнаах эби аһылытын чугас-
тавы камга субуотунуурунан
сорогочкалаан табын бизэргэ;

—кыстык кәнігәр хвиртлалар түмүктөрүнөн Хайдахсыт биригээ-дөтүгөр бастыг банныкымыкка МСО аналлаах көһө сылдыар өм-пелын уонна харчынан бириэки-йени одохтуууга.

Маным тыгизин ферма үлөит-
терин ортогугар маассабай-поли-
тической үлэин ыттыгыта көмө-
дөһөргө.

Х Х Х

Коммунальнйаь предприятиелар уонна туссаран оҕоруу комбина- тын иһинээди партийнай тэрилтэ шэфтэһэр совхоз Хатылмытаары отделениетыгар 20 тонна бурду- гу дробилкалаан бязэргэ, эбии аһылгы баламһыһынчтэ үс тон- талаах биһр чааһы уонна түүр- түү метр усталаах биэс хорүүда- ны оҕорорго быһаарда. Комму- нальниктар итинн тэҥэ эбии аһылгы тһэйэргэ транспортыан көмө оҕорорго уонна мадссабай субуотунуһуктарга таһсарга ыһыннылар.

тор» бэйэтин оруулун толорбогун, бырааһынньык хайматыгар кубулуйбутун улахаа сымнаан ааха. Ыччаты кытта бириднэлээн үлэрэ, кинини бэриллэбиг былаан толорууга түмүүгэ, өт-хаан өттүнэн эрчийлгэ уонна сынньалааҥ көмө көдүүстөөхтүк туһаныыга физкультура уонна спорт сүмкөс суолталаахтарын этэн тураа, комитет спортивнай үлэни тохтутун уонна иннинтэн ову сэргэхтөргө былааннаахтык үлэллэргэ уоддаспытын туһунан Иван Попов бэлэтөөтө.

Олохтоох партийнай тэрилтэ секретара М. Е. Софронов комсомольскай тэрилтэ иннигар тувар быһаччы сэрүктэргэ тохтоон, комсомолецтар уонна ыччаттар бары ытычтар үлэлэргэ саамай активнай кыттыыны ылан, сүрүн күөс-көмө буолалларыгар этин өйүрдө.

Уолсай мунһах комитет ыһпыт биһир сыллаах үлөтүн ортоһон сыһаалаата. Комитет сата састаабын быһбардаата. Комитет секретарынан **Евдония Лепчинова** талыллына.

БЛИЖНЭЙ ВОСТОККА
ЭЙЭНИ ОЛОХТУУР ИЙИН

● Комментатор колонкада
УДАХАН СУОЛТАЛААХ БЫНААРЫ

Ближний Востокка сэрйилэ-
һинни тохтоотерго уонна ияр-
саани мйаазахтик сүрүһтүгү-
гэ туһаайыи Советскай Союз
уонна АХШ холбоһон илэр-
бит резолюцияларын быра-
һыаһын ХИТ Куттал суох буо-
луутугар Советскай ылымнытын
аан дойду общественноһа диг-
этиг астыһыннан иһитта.

Резолюция байырмай ир-
сээнгэ кыттар оруттары усту
тахтотторго, ол кэминтэн ута-
дыппакка «Куттал суох буолуу-
тун Советтин 1967 сыл сэтти-
н» 22 күнүнүөдө биллэр ре-
золюциятын дьиниэхтигэ
оюоххо киллэринни уонна
усту тахтотууну кытары тэп-
тэ киниэстөөх оруттар икки
предыларыгар Ближний Восток-
ка кырдыктаах, бөдө эйиэ
олохтоһуонга туһуламмыт
консотиини сабалыарга ыры-
даар.

Советский - американийский
резолуция барийага, аан
дөйдү бөчзөтө болотинирин
курдук, СССР КК Генеральной
секретара Л. И. Брежнев уон
на АХШ Государственный сек
ретара, национальный куттал
суох бодулуутун бөлүрүостары
гь президент көмөлөөчүтө Г.
Биссинджер Москвада көрсү
бүлүдүлүрүн түнүгэр кыла
лар кыахтаныа. Кинилэр икки
ардиларыгар бөлүбүт көпсө
тинилэр көмүрүгэр Влжик
Востокка бийим-майгы бары
өтүпүк көрүлүбүтө уонна
бу өрөйүмүгэ айкын олохтоо
лун кыаллаыхтарын сөптөөх
бары суоалара дүүлөһөннл
баттаа.

Куттал суох буолуутун Со-
вета резолюцияны КНР-тич-
ураты бэйэтин чилиэннэрин
барыларын куластарынан
ытынна. Нейин представителе
куластааһынга кытарган
аклаастаама. Маастар Вилж-
нэй Востокаа иһрээнн айа-
лаахтик сүрүнүүгэ иһэрнэ-
кэ суохтарын өссө биирдэ
көрдөрдүлөр. Пекин урут да-
ранна айа харыстабылыгар

сүөнүүр «эс кутталзах бичиглэл»-мэйгэс ошинуун хаалгавар түүгэр түгү барытын ошорбут буолан, кини позицията кини да дыктиргэһитэ.

Кутгал суох буолуутун Советтар тыл өппит албах дойдугар представителлэре ылыштылбыт быһаарыш уоту тэхтөөтүнү ара буолбакка, Кутгал суох буолуутун Советтун урукку резолюциятын иһин бары чаастарын, ол иһигэр Израиль сэримлэрин билдээн ололор арабысый территорияларыттан таһаарары мохкубууну эмнэ, дьинээхтик олукхо киллэринин короруттан астыналарын билдэтибээ.

Ближний Востокка байма-
най хабырийсылар улам-
улам ордук хаан тохтуудаа
буолан барыттары резолю-
циятан астыныны өссө ор-
дук күүһүрдөр. Ааспыт нэди-
лэ бодон танковай чаастар,
артиллерия уонна авиация
кытыбыт кырыктаах кыргы-
һымыларынан уратылаимыта.
Израиль Ливаны уонна да-
атын маллы арабнай госу-
дарстволары утары сөбилэ-
нииллэх провокациялара тох-
тооботтохтово.

Прогрессивный общественность ирээхэн хутгаллаахтыг сайтгым изгээнийн бөхсөр туһугар туох эмаллары баритыи онгорорго дэаньмардаахтыг ыгырбыта. Советскай Союз Ближний Востокка кырдыктаах, бөдө эйэни, бу оройуон бары дойдударыгар итнэннэ норуоттарыгар куттал эрэлээхтик суох буолуутун хааччыйымыга байэтин кылаатын киллэрэртэ бэлэмнэ туһуван биирдэ эра аһатаба. Советскай Союз ити позицията ессо тогул дьингизэх дьылаван бигэргэтилиннэ.

И. ОРЛОВ,
ССТА ВЫРАБОТЧИКА.

Каир радиотын
и н и т и н н э р и и т э

КАИР. (ССТА). Египет президенты Анвар Садат, дийн илгитингээд Каир радиот, Блинэй Восток болгурууһугар ХТ Куттал суох буолуутугар Советын резолюциятын балаһыаньыларыгар сөл түбэһингэрэн, ЕГИПЕТ АРМИЯТЫГАР УОТУ ТОХТОТОРГО бирикээс бизээ.

Израиль быһаарыныыта

НЬЮ-ЙОРК. (ССТА). Тель-Авивтан ийтиннэрэллэринэн, Израиль правительствотын представителэ сайабылланнаа өнгөрдө. Оңно уоту тохтотор туһунан Куттал суох буолуутун Советын резолюциятыгар сөп түбэһиннэрэн Египет сзбилэниипээх хуустаригар уоту тохтоторго бирикээс бариллибитин туһунан Израиль правительствота иһиттэ диэн ыйылар. Израиль правительствота ИЗРАИЛЬ СЭРИИЛЭРИГЭР БАЙЫЛАННАЙ ДЬАЙЫЛАРЫ ТОХТОТОРГО бирикээстээн бизотэлээтэ.

C. MAHCH

ХОДУБА Эдэр хошуутара

Бийл сайн оттоон күү-
рбанах үлэнтэр оройуон үр-
дүн 27 ыччат-комсомольской зве-
нолар уонна оркуолалар үөр-
бэччилэрин 11 биригээдэлэрэ
төрүлөн үлэлээбиттэрэ. Эдэр-
отчуттар барыта 83661 центне-
ри оттоон хаһаайыстыбаларга
туттардылар.

**ЗВЕНОЛАР КУОТАЛАНЫЛА-
РЫГАР ТОЛОРУ МЕХАНИЗАЦИЯ-
ЛААХТАРГА 4350 центнери от-**
тоон, хас биридии отчутугар
483,3 центнери кэбиспит Субу-
руускай аатынан совхоз Болто-
мотообу отделениетын Е. Е. По-
пов салайыт звенота **БАСТАНЫ**
мизстэни ылаа. Иккискэ Ленин
аатынан колхозтан бири отчу-
гар 445,1 центнери оттообут
Н. Н. Игнатев звенота табыста.
Үсүһү эмнэ совхозтан Г. М. Ма-
каров звенотун отчуттара ыла-
лар. Кинилэр биридии кинилэри-
гар 353,6 центнердинни оттоо-
гулар.

**МЕХАНИЗИРОВАННОЙ АНАР-
ДААХТАРГА** совхоз Соловьевтаа-
бы отделениетыгар көхтөөхтүн
үлэлээбит Н. Г. Захаров звенота
КЫАЙЫЛААБЫНАН аарылы-
на. Кинилэр биридии кинилэригэр
292,1 центнердинни кэбистилэр.
Оттоон оройуонга ыгырылаах
Д. А. Антипин (Хатылы) отчу-
тара 287,6 центнердин оту от-
тоонор иккис буоллулар. Үсүһү
Сылантан В. М. Макаров звено-
та ыла. Кинилэр биридии бэйэ-
лэрэ 192,8 центнердинни отде-
лениета туттардылар.

КӨЛӨЛӨӨХТӨРГӨ эмнэ Соло-
вьевтан А. Н. Иванов отчуттара
БАСТААТЫЛАР. Бу хоннохтоох
отчуттар хас биридии кинилэ-
хэ 350,1 центнердинни оттоон ба-
механизациялаахтары кыайдылар.
Ленин аатынан колхозтан В. Х.
Павлов звенота бири кинилэ-
хэ 305 центнердинни оттоон иккис буол-
ла. Эрилик Эристин аатынан

колхозтан Д. К. Адамов отчутта-
ра үһүс мизстэлэниилэр.

Итиннэн оттообут звеноларга
кыайылаабынан хас биридии
кинилэргэ 100 центнердинни кэ-
биспит Калинин аатынан колхоз-
тан М. И. Пермяков звенотун
отчуттара табыстылар. Иккис
Эрилик Эристин аатынан кол-
хозка Чакырга оттообут А. А.
Алексеев звенота ылаа. Бу зве-
но хас биридии кинилэргэ 73
центнер оттоонно. Субуруускай
аатынан совхоз Арымаахталары
биригээдэлэргэ Н. Р. Сивцев от-
чуттара биридии кинилэ-
хэ 62,5 центнери кэбиспит үһүс мизстэни
хааччынылар.

Оройуонга 11 **ҮӨРЭНЭЗЧЧИЛЭР**
БИРИГЭЭДЭЛЭРЭ от үлэнтэр
кытайымыттан **БАСТАНЫ**
мизстэни 3000 центнери от-
туохтаарын 4000 центнеринэн
төлөрбүт, хас биридии кинилэ-
гэр 200 центнердинни оттообут
Дирин орто оркуолатын келе-
кли күүһүнэн үлэлээбит отчу-
тара ылаылар. Кинилэри бийлэ
да бөртөөхэй салайааччы В. В.
Тарабукин таһаарылаахтык үлэ-
лэттэ. Иккис мизстэ-механи-
зированной анардаах биригээ-
дэлэринэн оттообут хас биридии
отчутугар 146-ым центнер оту
кэбиспит Чакыр арымаахтаах
оркуолатын биригээдэлэ (сала-
йааччы Е. А. Флегонтов) табыс-
та. Эдэркээн отчуттара үһүс
мизстэ-механика И. Ф. Слепцов сала-
йааччылаах Сылан орто оркуо-
латын кинилэн оттообут оло-
го-тотуллар. Кинилэр бийлэ бири
кинилэ-хэ 138-ым центнер от-
тооннулар.

Бастабыт звенолар уонна би-
ригээдэлэр ИБСЛКС райкомун
Бочуотун дуоскагыгар таһаары-
лынылар уонна I—II—III сте-
пеннэрдээх дипломынан на-
раадаланылар.

С. ЗВЕРСТОВ.

Культурнай-тырдатар учрежде-
ниелар үлэнтэрин профсоюзун
месткомун бири сылаах үлэтин
туһунан местком председатели
Е. И. Монастырева отчуоттаата.

—Саха АССР культуратын
үлэнтэрин IV съези бийиги
инибиитигэр чопчу, бейбуйой со-
руктары туруорла, — диир дахи-
лааччы. Культурнай фронт үлэ-
нтэрин бастагы учураттаах со-
руктарынан хаһаайыстыбанын,
социальной-политическай уонна
культурнай сайдыы быһаанын
сатиниһааччык төлөрүүгэ
көмөлөөһү буолар. Хас биридии
кулуун, библиотека, кыһыл мун-
тук рабчайдар уонна колхоз-
таахтар социалистическай куот-
алаһыларын тэрийии дьиниэх
күннүнэн, бастагы омыгы тарба-
тыны көрүлээччинэн, үлэнтэ-
ри коммунистическай инити-
гар партийнай төрүлэтэ бастаыла-
най көмөлөөбөччүнэн буолуох-
таах.

Социалистическай куоталаһы-
ны көрүлээччинэ, дьору ой-са-
наа оттууун инити-гар, үлэнтэр
культурнай сымнааһыгарык те-
рийи-гар бачаа үлэни ыттан.
Кытаанах Культуратын домо-
то (директор Н. В. Захаров, би-
блиотекарь А. Г. Пономарева),
Арымаах сельскай кулутба
(сэбиэдиссэй М. И. Иванов)
1972 сыл түмүгүнэн көбө сыл-
дыр Кыһыл звамын илбэттэ-
«Урал» уонна «Юпитер» мө-
дуннар фондатынан наараа-
далаххытара.

Бу икки коллектив үлэлэри
былаанын мадунтин бары отту-
вон ырытан сельсовет исполко-
мугар бигэрэттэрэллэр уонна
туолуутун үчүгөйдик тэрийэллэр.
Чопчу сорукутары туруорунан
үлэлэһин бириэмэни таба туһа-
ныкка, үлэ бары көрүгэ тэччэ
учуоттанан хабыллыгыгар уонна
актив күүһүн түмүүгэ көмөлөөх.
Кулуун, библиотека, кини-гар үлэ-
нтэрэ эн-мин үлэи дии-гар на-
һааһаа, хардарыта көмөлө-
сүһүн, түмсөн, туруоруммут со-
руктары биригэ төлөрөллөр. Ол
ини ханнык да ыарахан чөп-
чир. Совет исполкомун, уча-
стак советин атын да общес-

БАСТЫННАРГА ТЭННЭИЭХХЭ

төннай төрүлэтэр салайааччы-
ларын кытары быһаарып сибээ-
ни олохтоон, туруорсар боппу-
руостарыгар сөптөөх көмөнү,
ойбүлү ылаалар.

Кытаанах отделениета урукку
сылларга үлэ көрдөрүүтүгэр со-
хонк кэниги мизстэлэргэ сыл-
дыра. Оттон билигин производ-
ственной соруудахтары төлөрүүгэ
мадун инниги буолан аһар.

Профсоюзнай олох

Кытаанахтар норуот хаһаайыс-
тыбатын араас салаа куоталаһы-
ларыгар биэс Кыһыл звамын
илдэ олохтоолор.

Итинтэн салтым дахылааччы
мөдөхтүк үлэнтэр кулуунтарга
уонна библиотекаларга тохтоото.
Кинилэр үчүгөй быһааһа суох,
олөхтөөх советскай, партийнай,
комсомольскай төрүлэлэри кытта
иккэ сибээстэспиккэ уонна сас-
май кылаабынай, бэйэ отту-
тан инитиативата суох үлэнтэр-
ларин сэмэлэтэ.

Үлэ дьэссипилиниинин кэбис-
пит үлэ-гар инитиативата суох буолуу-
тан чугас турар. Холбур, Хаты-
лы Культуратын дьинитин урук-
ку директор А. Бойтунан үлэ-
нтэр халуочук көлөн дьонго
куруубайдык сымнааһыны
ини кытаанах быһаары ыла-
быта. Оройуоннаары Культура
дьинитин методика П. Павлов бо-
рогуулаан уонна общественнай
бэрээдэги көлөн үлэнтэтин үһу-
луна. Хас биридии культура
үлэнтэ кини идеологияскай
фронт байаһа буоларын кыта-
нахтык ойдуохтаах уонна бу үр-
дүк ааты харыстыахтаах.

Кэбиспит оройуоннаары
Культура дьинитин методика Ека-
терина Дьячковаһа таа кулуун-
тарыгар кадрдары олохотун үлэ-

дэтэр наадатын, оройуоннаары
Культура дьинитин художнига Се-
мен Семенов материальной бийи-
ны уһаааччыларга чугас турар-
га көрдөрөн агитацияны кэнигар
санардан биэрэн ибарга атылар.
Соловьевтаахы Культура дьинитин
директора Тарас Гогелев бейиги
этинтэн материальной база көл-
гөбөр уонна кадрдар (бэнист,
хулуус) инитиативагар таһаа-
ла. Кыһаайы үлэнтэр музей на-
уунай үлэнтэ Петр Захаров
үлэнтэр субюта, бэкиһаан-
на күнүгэ культуралык
ини-гарыларын тэрийэргэ, оройу-
онна көрдөрүүгэ бэрээдэ-
лигэ ыгырда. Болтомотообу
Культура дьинитин директора
Петр Андреев кулуун дьини-
гар кырааһынан, мейеллэр тий-
бөттөрүн кулуун материальной
базатын туһаарыга туруоруота.
Кытаанахтар сельскай библио-
тека сэбиэдиссэй Анна Понома-
рева, народнай театр режиссера
Мария Никитина «буолаары ту-
рар оройуоннаары уус-уран са-
модельскайа көрүүгэ бэни-
иниэн сибээстэни бары кулуун-
тар саамай мадун боппуруста-
рынан бэнистэр уонна хулуун-
тар тийбөттөр» буолаа, — дии-
агылар.

Мунуаахха райсовет исполко-
мун председателин салбуратын
таб. М. И. Белых кытайымы-
ла уонна тыл эттэ.

Местком үлэ-гар өртөннэ сымна-
ланна.

Местком сааа састааба уонна
реинициация комиссия талалы-
нылар. Местком председателин
Евдения Ивановна Монастырева
быһаарданна.

Н. МАКАРОВ.

Тириини таһаастааһынга сүбэлэр

Саһыл, андаатар тириинин онгорооччуларга

Асыгыт сыл Иркутскайдаабы
түүлээх базатыгар бийиги оро-
буоммут Калинин аатынан кол-
хоһуттан туттарыллыбыт интиэх
саһыл тириинин орто сыаната 40
солкуобай, Эрилик Эристин
аатынан колхоз кини-гар 29 солкуо-
бай буолбута. Итинни-гар намыһах
көрдөрүү, багеттан, өлөрүүлэргэ
анаммун саһыллары анаан аһа-
ты-гар уонна көрүү-истин
мөдөхүттэн тахсыбыта. Кыһаллар
клеткаларга үчүгөйдик ырааста-
нат, сөрөхторо дьэбинирбит
клеткаларга тураллар. Саһыл
түүлүн кылаанын туһаары та-
рааһын биригээдэлэргэ ытыллы-
бат. Иккисинэн, тириини та-
һаастааһын кыаһыбат. Бу отту-
тан маһык кыһаас сүбэлэри би-
эр наадалаах.

Саһыл тириинин таһаастааһы-
на стандарт кыһаан да тутуһу-
луохтаах. Тириини тириэр хапта-
һын 3 см халыһаах ғына оно-
хулар. Тириини уһуна 75 см, са-
мытынан кэтигэ 14 см, хоннобун
аһынан кэтигэ 13 см, саннынан
аһынан 11 см, санныттан харахта-

рын икки ардыгар диири уһуна
9 см, кутуругун кэтигэ 2 см
буолуохтаахтар.

Тириини кэни таһаарыга ха-
рахтарын икки ардынан кутуру-
гун төрдүгэр диири мээрэйдэнэр
уонна тириини уонсай кэтигэ-
төсүлэнэр. Стандартнай тириини
1700 кв см итэ-гар суох
ини-гар аабылар. Итинтэн кыра
ини-гар иккис дефектаһынэн ту-
тулар инти-гар стандартнай ти-
риини 75 бырыһааныгар сөп түбө-
һиннэрэн сыаналанар.

Тириинтэн сыатын араарыга
бары сөрөһөххэ наада. Сыатын
субатын тириини төбө отту-
тан кэни диири сыппах быһаары-
судуулар. Бүтэһиктөөхтүн
ыраастыыр инни тириини ку-
раанах, сыламата суох мас кө-
бүлүн антабеницинынан эбэтэр ис-
пириинэн илитэн баран онно
угулар уонна мас барабаһыга
25—30 мүнүүтэ устата эрий-
төрүлэр. Ол кэни-гар тириини
сетка барабаһыга эрийтөрөн кө-
бүлүн тэбэнилэр, түүлүн ыра-
стырга, кэни-гар испириинэн

ини-гар баран таранылар.

Бийиги саһылы интэр ферма-
ларбытыгар катайддыр барабаһа-
нар өргөрдүлэр, тириини буюр-
дуохтарына сөп. Онно кинилэри
үчүгөйдик өрөмүөннүүххэ эбэтэр
синалары өргөтүөххэ.

Саһыл тириинин таһаастааһы-
на опыттаах, дьорулаах
дөһөннөрү аналалаан хас тириини
барыта бастык сөртөөх буоларын
инти-гар кыһааһаа.

Андаатар тириинин таһааста-
һын эмнэ кыаһыбат. Ол охсу-
та кыраа суох. Сүлүлэри кытары
андаатар тириинин сыатын сыл-
пах быһаарынан биригэ мас кы-
һааччы онгостон саһыл диири
отту-гар төбөтүн диири—түү
уунар саһыл утары кыһаан
ыраастанылаахтаах.

Тириини хаппытын кэни-гар кы-
һаан, туһаары сыатын ыраастыыр
букатын саһаамат: тириини ха-
чыстыбата мөдүүр. Хаппыт ти-
риини сыатын арай ыраас куул
таһаанын бигэ-гар алаан суох ғы-
наахха сөп. Сөрөхтор сыаны
хартыһаан түтүн ыраасты-
лар, ол олох сыһа. Онно тириини
кыһааһына маһылар, аһаагы бар-
ба-гар кыһаанар.

Сыата кыһааннаах ырааста-
мат тириини интисийэр, уотту-
лар, инити-гар бара сымдар буол-
лар. Ону таһа түүлэ саһаран
арыһаан маһаарынан хаачыс-
таа түһэр, туһаттан тахсар.

Сыта ыраастааһына сыа тириини
хатаран биригэ, сытытар.
Буатаммыт андаатары сүлүөх
ини-гар мыйаан куурудулар. Куу-
бутун кэни түүлүн таранылар
—ууттан кыһааһыт андаатар
өрдүк өрөтүн түүлэ мөдөһө-
лөт буолар, ону кэни-гар бөтөххө
тириини хаачыстыбата нэмтир.

Тириини тириэр кэни мас бо-
дө-гар андаатары саһыл отту-
тан 13 см, өртөтүнэн 12,5 см, харах-
тарын икки ардынан 10 см, от-
тон кыраа саһыл отту-гар 11,
өртөтүнэн 10,5, харахтарын икки
ардынан 7 см кэни-гар сөп түбө-
һөхтөөх. Улахан андаатар тири-
ини тириэр мас устата 55 см,
кыраа—40 см буолуохтаах.

Бу сүбэлэри тутуһан тириини
хаачыстыбатын туһаарыга үлэ-
лини-гар!

Д. ЯКОВЛЕВ,

райпо сөбөтүөннэ-гар отделын
үлэнтэ.

**КРАСНОДАРСКОЙ КЫ-
РААЙ** Ленин аатынан кол-
хоз 22500 гектар сирдээх, он-
тон уон бири тыһыһааһа—
кыһааһы ыһыы баһыһаа.
Тоһуе кыһааһа үһүс, бы-
һаарылаах сыһаар бири-
дии гектарга үүнүүлэрэ 27,8
центнергэ таһаар. Иккис
государствора 11 тыһыһаа
уонна бурдугу аһааһаа-
һын 19500-кка таһаар. Үһө
хаһаайыстыба, биригэ-гар
суйатан аһааһааһынан
колхоз 6500 тыһыһаа сол-
куобайтан итэ-гар суох до-
дуоту киллэриинэ.

Туорахтаах кулутулар
үүнүүлэрин хомууругар ма-
на саамай үрдүк көрдөрүүнү
эдэр комбайнер Георгий Исюк
ситистэ. Кини 9850 центнер
бурдугу астапта.

Снимокка: Георгий Исюк
Е. ШУЛЕПОВ фотота.
ССТА фотохрониката

